

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8930/2021
09.02.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Драгане Бољевић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., кога заступа Властимир Јанковић адвокат из ..., против тужених Градске општине Нови Београд, коју заступа Правобранилаштво Општине Нови Београд и Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу Београда, ради исплате накнаде за изузето грађевинско земљиште, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5356/20 од 20.07.2021. године, на седници одржаној 09.02.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 5356/20 од 20.07.2021. године.

Свака странка сноси своје трошкове поступка по ревизији.

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 15378/18 од 31.01.2020. године, ставом првим изреке, одбијен је захтев тужиоца да му тужени на име накнаде штете због неисплаћене накнаде за изузето градско грађевинско земљиште, к.п. .. површине 1439 m², солидарно исплате износ од 50.365.000,00 динара са законском затезном каматом од 11.05.2019. године до исплате. Ставом другим изреке, обавезан је тужилац да накнади туженој Градској општини Нови Београд трошкове парничног поступка у износу од 907.500,00 динара, а ставом трећим је одбачен као неуредан захтев тужене Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу Београда Ј.П. за накнаду трошкова парничног поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 5356/20 од 20.07.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда у ставовима првом и другом изреке. Ставом другим изреке је одбијена жалба тужене Дирекције за грађевинско земљиште и изградњу Београда Ј.П. „Београд“ и потврђено решење садржано у ставу трећем изреке првостепене пресуде.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено изјавио ревизију, с позивом на чл. 403. и 407. Закона о парничном поступку.

Тужена Градска општина Нови Београд је одговорила на ревизију.

Испитујући пресуду у смислу члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиоца неоснована.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, нити је другостепени суд направио какве пропусте у примени одредаба ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању, 18.10.1988. године од правног претходника тужиоца изузето је градско грађевинско земљиште к.п. .. к.о. ... површине 1439 m². Накнада за изузето земљиште одређена је, применом члана 46. тада важећег Закона о експропријацији („Службени гласник СРС“, бр. 40/84, 53/87, 22/89 и 15/90 и „Службени гласник РС“, бр. 6/90), правноснажним решењем Четвртог општинског суда у Београду Р 1871/90 од 25.09.1990. године. Тим решењем је крајњи корисник Градски друштвени фонд за грађевинско земљиште (правни претходних тужене дирекције) обавезан да исплати тужиоцу ту накнаду. Тржишна вредност предметне непокретности од 50.365.000,00 динара утврђена је у овом поступку вештачењем од 23.10.2019. године. До подношења тужбе у овом поступку 23.07.1999. године, а ни до правноснажног окончања овог поступка, тужиоцу није исплаћена накнада за изузето земљиште.

Полазећи од овако утврђеног чињеног стања, првостепени суд је закључио да је основан приговор недостатка пасивне легитимације на страни тужене Градске Општине Нови Београд, па је у односу на њу тужбени захтев одбио.

Одлучујући о захтеву у односу на тужену дирекцију, првостепени суд је имао у виду да је Савезни уставни суд 1995. године утврдио да нису сагласне са Уставом одредбе члана 46. Закона о експропријацији, на основу којег је донето решење од 1990. године, а којим је било прописано да се накнада за 1 m² одузетог грађевинског земљишта одређује у проценту од просечне тржишне цене која се формира у претходном месецу за 1 m² стамбеног простора у изградњи у том месту, с тим да тај проценат не може бити мањи од 1% нити већи од 2%, као и члана 47. Закона о експропријацији, јер се накнада која припада сопственику не одређује, применом тих одредаба, према стварној тржишној цени непокретности (одлука Савезног уставног суда Ш У 29/94 од 21.11.1995. године, објављена у „Службеном листу СРЈ“, број 53/95 од 24.11.1995. године).

С тим у вези, првостепени суд је имао у виду одредбе Закона о Савезном уставном суду („Службени лист СРЈ“, број 36/92 од 2.10.1992. године) о правним последицама одлука тог Суда (члан 80) и о начину отклањања повреде права настале доношењем појединачног акта на основу касираног закона, тј. касиране одредбе закона (чл. 81. и 82). Одредбама члана 80. било је прописано да се не могу примењивати закони за које је одлуком Суда утврђено да постоји несагласност са Уставом СРЈ на односе који су настали пре дана објављивања одлуке Суда, ако до тога дана нису

правноснажно решени (став 1), нити се може дозволити нити спровести извршавање правноснажних појединачних аката донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, а ако је извршење започето - обуставиће се (став 2). Према одредбама члана 81. истог закона, свако коме је повређено право коначним или правноснажним појединачним актом, донетим на основу закона за који је одлуком Суда утврђено да постоји несагласност са Уставом СРЈ, има право да тражи од надлежног органа измену тог појединачног акта (став 1); с тим што се такав предлог, у смислу става другог истог члана, могао поднети у року од шест месеци од дана објављивања одлуке у "Службеном листу СРЈ", а одлука Суда из става 1. овог члана представља разлог за понављање поступка пред органом који је донео коначни или правноснажни појединачни акт (став 3). Ако се утврди да се изменом појединачног акта не могу отклонити последице, Суд може одредити да се ове последице отклоне повраћајем у пређашње стање, накнадом штете или на други начин (члан 82).

Пошавши од изложеног, имајући у виду да је износ досуђен решењем од 1990. године обезвређен вишегодишњом високом инфлацијом првостепени суд је закључио да у таквом случају, ако штету због доцње не покрива затезна камата, поверилац може да тражи разлику до потпуне накнаде штете сагласно члану 278. став 2. Закона о облигационим односима, која одговара износу валоризованом по стопи раста цена на мало према подацима надлежног савезног органа за послове статистике, од дана падања дужника у доцњу, све у складу са начелом једнаке вредности узајамних давања, с тим што поверилац треба да докаже да валоризација не даје реалну вредност накнаде за експроприсану непокретност. Међутим, током поступка је тужилац одустао од истакнутог предлога да се финансијским вештачењем утврди вредност досуђеног износа по решењу од 1990. године, методом валоризма раста трошкова живота и применом правила о затезној камати.

Имајући у виду цитиране законске одредбе и све околности конкретног случаја, а нарочито то да тужилац није захтевао принудно извршење решења од 1990. године, нити је тражио измену тог решења у складу са Законом о Савезном уставном суду након доношења наведене одлуке Савезног уставног суда од 1995. године (чиме је, по процени првостепеног суда, допринео настанку штете са 50%), као и да је одустао од предлога за вештачење, првостепени суд је закључио да тужилац није доказао обим евентуалне штете (који би представљао разлику између тржишне цене предметног земљишта и валоризованог износа досуђене накнаде за изузето земљиште према решењу од 1990. године, умањену за допринос тужиоца настанку штете), применио правило о терету доказивања из члана 231. ЗПП, и закључио да је тужбени захтев неоснован, због чега га је одбио.

Другостепени суд је прихватио разлоге изложене у првостепеној пресуди и одбио тужиочеву жалбу, а првостепену пресуду потврдио.

Неосновано се ревизијом тужиоца оспорава побијана правноснажна пресуда.

Супротно наводима ревизије, правилно је одбијен тужбени захтев у односу на тужену Градску општину Нови Београд, јер је решењем од 1990. године, иако донетим у односу на оба противника предлагача (Општину Нови Београд и Градски друштвени фонд за грађевинско земљиште), обавезан крајњи корисник (правни претходник тужене дирекције) да плати накнаду за изузету непокретност. Да је обвезник плаћања накнаде за изузету непокретност крајњи корисник произлази не само из

вишедеценијског усаглашеног тумачења и примене закона (одлука Врховног суда Србије Рев 2485/98 од 20.05.1998. године), већ и из одредбе члана 11. Закона о експропријацији важећег у време доношења наведеног решења, као и члана 31. важећег Закона о експропријацији („Службени гласник РС“, бр. 53/95, „Службени лист СРЈ“, бр. 16/2001, „Службени гласник РС“, бр. 23/01, 20/09, 55/13-УС, 106/16-Аутентично тумачење).

У ранијем току овог поступка Врховни касациони суд је, у решењу Рев 2681/2017 од 24.01.2018. године којим је укинуо раније донете усвајајуће одлуке нижестепених судова, указао на то да су нижестепени судови погрешно применили материјално право када су усвојили тужбени захтев, због тога што нису извршили урачунавање валоризоване накнаде која је досуђена решењем о одређивању накнаде за изузету парцелу тужиоца из 1990. године. Пошавши од тога да је тужиоцу 1990. године судском одлуком досуђена накнада за изузето земљиште, коју корисник експропријације није исплатио тужиоцу, нити је тужилац покушао да изврши решење од 1990. године и принудним путем наплати своје потраживање, а није тражио ни измену тог решења након доношења одлуке Савезног уставног суда од 1995. године, Врховни касациони суд је сматрао да тржишна цена изузете непокретности мора бити умањена за валоризовани износ накнаде досуђене решењем од 1990. године, јер би било супротно начелима облигационог права да тужиоцу буде досуђена целокупна тржишна цена изузете непокретности у ситуацији када је он имао могућност да се бар делимично наплати, а то није учинио. Тужилац је 21.12.2018. године предложио извођење доказа допунским вештачењем, у складу са ставом Врховног касационог суда из решења од 24.01.2018. године, али је од тог предлога касније одустао због чега су нижестепени судови правилно закључили да тужилац није поступио у складу са правилом о терету доказивања и доказао тачан износ накнаде која му припада.

Већ истицани наводи које тужилац понавља у ревизији о томе да му за одузето земљиште припада тржишна цена, не утичу на правилност донете пресуде. Несумњиво је, јер је то гарантовано не само одредбама члана 58. важећег Устава, већ је било гарантовано и одредбом члана 69. став 3. Устава СРЈ (због чега је Савезни уставни суд 1995. године касирао чл. 46. и 47. Закона о експропријацији) да нико не може бити лишен својине, нити му се она може ограничити осим ако то захтева општи интерес утврђен у складу са законом, уз накнаду која не може бити нижа од тржишне. Међутим, у конкретном случају предмет тужбеног захтева није накнада за изузето земљиште, јер је о томе већ одлучено правноснажним решењем од 1995. године, већ потпуна накнада штете, сагласно члану 278. став 2. Закона о облигационим односима, која представља евентуалну разлику између тржишне цене одузетог земљишта и досуђене и валоризоване накнаде, која се тужиоцу не може двапут досудити и коју је он имао право да наплати под условима и у роковима одређеним законом, после доношења решења из 1990. године. Штавише, и после одлуке Савезног уставног суда од 1995. године тужиоцу је било омогућено, у складу са цитираним законским одредбама, да у законом прописаном року захтева измену решења од 1990. године, али он то своје право није користио. Пропуст тужиоца, кога све време заступа пуномоћник из реда адвоката, да се правовремено, на одговарајући начин и у одговарајућем поступку користи својим правима, производи законске последице које утичу на одлуку о основаности његовог тужбеног захтева и не може бити разлог да се тужиоцу поново досуђује иста накнада. Како је тужилац одустао од предлога да се валоризовани износ досуђене накнаде утврди финансијским вештачењем, он није доказао постојање и

висину свог потраживања, због чега су нижестепени судови одбили његов тужбени захтев правилном применом одредбе члана 231. ЗПП.

Како се ни осталим наводима ревизије побијана одлука неуспешно доводи у сумњу, већ се понављају већ истицани наводи које је другостепени суд оценио и за своју оцену дао јасне, потпуне и правилне разлоге, Врховни касациони суд је одлучио као у изреци, применом члана 414. ЗПП.

Одлука о трошковима поступка по ревизији донета је на основу члана 165. став 1. у вези с чл. 153. став 1. и 154. став1. ЗПП, с обзиром да тужилац није успео у поступку по ревизији, а да састав одговора на ревизију није представљао потребан издатак.

**Председник већа - судија
Бранислав Босиљковић с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**